

ENFLASYON NEDENİYLE DOĞAN MADDİ KAYIPLARI KARŞILAMAMASI NEDENİYLE SÖZLEŞME DIŞI BORÇLAR İÇİN KANUNİ FAİZ DÜZENLEMESİ ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLDİ

A. GİRİŞ

Anayasa Mahkemesi (“AYM”), 01/12/2025 tarih ve 33094 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 22/07/2025 tarih, 2024/24 E., 2025/164 K. sayılı kararla 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun’un (“**3095 sayılı Kanun**”) kanuni (yasal) faize ilişkin 1 inci maddesinin *sözleşmeden kaynaklanmayan borç ilişkileri ile sınırlı olarak* iki üyenin karşı oyuna karşın oyçokluğuyla iptaline karar verdi.

AYM’nin söz konusu iptal kararına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Bu bilgi notunda, AYM’nin 3095 sayılı Kanun’un 1 inci maddesinin iptali kararının kapsamına, gerekçelerine ve sonuçlarına değinilecektir.

B. İPTAL KARARINA KONU KURAL

3095 sayılı Kanun’un iptal kararına konu edilen “Kanuni Faiz” başlıklı 1 inci maddesi (“**Kural**”) şöyledir:

“Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme yıllık yüzde oniki oranı üzerinden yapılır.

Cumhurbaşkanı, bu oranı aylık olarak belirlemeye, yüzde onuna kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkilidir”

C. İPTAL BAŞVURUSU VE GEREKÇESİ

Kahramanmaraş 3. İdare Mahkemesi, deprem neticesinde taşınmazın yıkılması nedeniyle uğranılan zararın tazmini talebiyle açılan bir davada, söz konusu Kural’ın Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle AYM’ye hükmün iptali için somut norm denetimi yoluyla başvuru yapmıştır. Kahramanmaraş 3. İdare Mahkemesi’nin başvuru gerekçeleri özetle şöyledir:

- Enflasyonun nispeten yüksek olduğu dönemlerde faiz oranı ile enflasyon oranı arasında büyük farkların oluşması ihtimalinin bulunması,
- 3095 sayılı Kanun’un 1 inci maddesinde öngörülen faiz oranının enflasyonist bir ortamda yeterli düzeyde olmadığı,
- Söz konusu Kural’da, paranın değer kaybının önlenmesine ilişkin herhangi bir güvenceye yer verilmediği, Cumhurbaşkanına tanınan faiz oranını artırma yetkisinin paranın değer kaybının önlenmesi bakımından yeterli olmadığı, Kural’ın bu yönüyle mülkiyet hakkını, hukuki öngörülebilirlik ve hukuk güvenliği ilkelerini ihlal ettiği,
- Mevduat faizi, kredi ve kredi kartı faizleri, bankalar tarafından alınan ek hesap faizi, ticari işlerde uygulanan avans faizi ile devletin vatandaşlardan olan alacaklarına uygulanan gecikme faizi ve gecikme zammı oranlarının kanuni faizden çok daha yüksek olmasının eşitsizliğe neden olduğu

belirtilerek, söz konusu Kural’ın Anayasa’nın 2, 5, 10, 13, 35, 36, 125 ve 138 inci maddelerine aykırı olduğunu ileri sürülmüştür.

D. AYM’NİN İNCELEMESİ

1- İncelemenin ve İptal Kararının “Sözleşmeden Kaynaklanmayan Borç İlişkileri” ile Sınırlı Olması

Kural’ın iptali başvurusunu AYM önüne taşıyan Kahramanmaraş 3. İdare Mahkemesi’nin önündeki uyuşmazlık sözleşmeye dayalı bir uyuşmazlık olmadığından AYM, Kural’ın esasına ilişkin incelemeyi sözleşmeden kaynaklanmayan borç ilişkileri yönünden yapmıştır. Bu nedenle AYM’nin Kural’a ilişkin söz konusu iptal kararı sözleşmeden kaynaklanmayan borç ilişkileri ile sınırlı olarak verilmiştir.

2- Kural’ın Mülkiyet Hakkı ile Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkına Aykırı Olması

AYM, iptal başvurusunu Anayasa’nın “Mülkiyet Hakkı” başlıklı 35 inci maddesi ile bununla bağlantılı “Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması” başlıklı 40 inci maddesi kapsamında incelemiştir. AYM, söz konusu iptal kararında;

- Paranın çeşitli ticari, sınai, zirai ve benzeri faaliyetlerde kullanılmakla birlikte sahibine kazanç, kira, nema gibi yararlar sağlayan ekonomik bir değer olduğu;
- Paranın sahibi dışındaki kişi ve kuruluşlar tarafından kullanılmasının, sahibinin bu ekonomik değerden mahrum bırakılması sonucunu doğurduğu ve enflasyon etkisinde olan ekonomilerde alım gücünü enflasyon oranına bağlı olarak yitirmesine neden olduğu,
- Bu nedenle devletin, hak edildiği halde alınamayan paranın değerinde oluşacak aşınmayı telafi edecek mekanizmalar geliştirmesi gerektiği,

- Hak edildiği halde alınamayan paranın değerinde oluşacak aşınmanın, borçlu aleyhine faize hükmedilmek suretiyle kısmen veya tamamen giderilebileceği,
- Alacağın enflasyon karşısında değer kaybetmesinin önlenmesi için, alacağa hak kazanılan tarih ile ödeme tarihi arasında geçen süredeki hissedilir değer kaybını telafi edecek biçimde faiz uygulanması gerektiği,
- Öte yandan enflasyon ve buna bağlı olarak oluşan döviz kuru, mevduat faizi, Hazine bonusu ve devlet tahvili faiz oranlarının kanuni faiz oranlarının çok üstünde gerçekleşmesi durumundan borçlunun yararlanacağı, alacaklının ise zarara uğrayacağı,
- Para borcunun geç ödenmesinin, alacaklının yoksun kaldığı paranın ödendiği tarihe kadar geçen sürede enflasyon etkisiyle makul olanın ötesinde bir ekonomik kayıp yaşamasına neden olacağı, bu halde kamu düzeninin bozulacağı ve kişi ve toplum güvenliğinin sarsılacağı,
- 3095 sayılı Kanun’un 1 inci maddesinin ilk fıkrasında öngörülen %12’lik kanuni faiz oranı ile hak edildiği halde alınamayan bir miktar paranın ödeneceği tarihe kadar geçen sürede hak sahibinin, enflasyon etkisiyle makul olanın ötesinde bir ekonomik kayba uğrayabileceği,
- Maddenin ikinci fıkrasında Cumhurbaşkanına kanuni faiz oranını artırma yetkisi verilmiş ise de bu yetkinin kanuni faiz oranını bir katına kadar artırmaktan ibaret olduğu, bu nedenle kanuni faiz oranının azami %24 oranına çıkarılabileceği,
- Bu durumda, söz konusu Kural ile borcun geç ödenmesi nedeniyle belli bir oranda faiz ödemesi öngörülmekle birlikte paranın değerinde oluşacak aşınmayı telafi etmek amacıyla enflasyon karşısında önemli

ölçüde değer kaybına uğramadan ödemesini sağlayacak mekanizmaların öngörülmediği ve hukuk sisteminde alacağın enflasyon karşısında değer kaybının önlenmesi için etkili bir hukuk yolunun bulunmadığı

gerekçeleriyle Kural'ın Anayasa'nın 35 ve 40 ıncı maddelerine aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

E. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ TARİH

AYM, 3095 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinin sözleşmeden kaynaklanmayan borç ilişkileri yönünden iptali nedeniyle doğacak hukuksal boşluğun kamu yararını ihlal edecek nitelikte olduğu kanaatine varmış ve iptal kararının, Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayacak 9 ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir.

F. SONUÇ

AYM'nin son zamanlarda, hukuk sistemimizde faizle karşılanamayan (munzam) zararın giderilmesine ilişkin etkili bir hukuk yolunun bulunmadığına ilişkin kararları dikkat çekmektedir.

AYM'nin 3095 sayılı Kanun'un kanuni faize ilişkin 1 inci maddesinin iptaline ilişkin işbu Bilgi Notu'na konu iptal kararından 2 hafta önce, Caner Şafak başvurusuna ilişkin vermiş olduğu pilot kararda da “3095 sayılı Kanun'un yetersizliği”ne de atıfla munzam zararın giderilmesi bakımından etkili bir hukuk yolu

bulunmadığı tespitini yapmıştı. Caner Şafak başvurusuna ilişkin olarak hazırladığımız bilgi notuna [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Bu kez önüne gelen iptal başvurusunda AYM, 3095 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinin, yine, munzam zarar davaları bakımından etkisiz kaldığı gerekçesiyle iptaline karar vererek topu bir kez daha Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne atmıştır.

Daha fazla bilgi ve destek için info@lbfpartners.com adresinden bizimle iletişime geçebilirsiniz.

LBF Partners Hukuk Bürosu

LBF Partners, çeşitli sektörlerdeki müvekkillerinin farklılaşan ihtiyaçlarına göre tasarlanmış geniş bir hukuk hizmeti yelpazesi sunan İstanbul merkezli bir hukuk bürosudur.

Ekibimiz; sermaye piyasaları, bankacılık, şirketler hukuku, birleşme ve devralmalar, rekabet ve fikri mülkiyet hukuku başta olmak üzere birçok hukuk alanında derin bir uzmanlığa sahiptir.

LBF Partners olarak finans, enerji, teknoloji, konaklama ve turizm gibi stratejik sektörlerde de güçlü bir hukuki hizmet geçmişine ve tecrübesine sahibiz.

Daha detaylı bilgi için www.lbfpartners.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

İletişim

Mehmet Suat Kayıkçı

Ortak

s.kayikci@lbfpartners.com

Ahmet Haykır

Avukat

a.haykir@lbfpartners.com